

УДК 347.122: 366.01

I.В. ЄМЧЕНКО

Національний університет «Львівська політехніка»

СПРОЩЕНА СИСТЕМА МАРКУВАННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ДЛЯ СПОЖИВАЧІВ

I. YEMCHENKO

National University «Lviv Polytechnic»

SIMPLIFIED FOOD LABELING SYSTEM FOR CONSUMERS

doi.org/10.36910/6775-2310-5283-2023-17-9

Мета. Мета досліджень полягала у визначенні та аналізі спрощеного механізму достовірного інформування споживачів щодо складу харчових продуктів для захисту їх здоров'я і полегшення сприйняття та розуміння маркування поживних речовин, із однозначним швидким освідомленням поживної цінності харчового продукту.

Методика. Під час проведення теоретичних досліджень застосовували методи, які засновані на системному аналізі статистичних баз даних. Результати роботи отримували, застосовуючи методи аналізу та синтезу інформації, абстрагування та групування.

Результати. Показана суть діяльності бази даних системи швидкого повідомлення про харчові продукти та корми (RASFF), створеною Європейською комісією з метою максимально прозорого інформування споживачів, бізнес операторів та органів влади у всіх країнах світу. Аргументовано, що безпечні продукти мають вирішальне значення як для здоров'я та продовольчої безпеки, так і для життя, економічного розвитку, торгівлі та міжнародної репутації кожної країни. Проте визначено, що навіть у країнах, в яких ефективно працюють системи регулювання і контролю за надходженням якісної і безпечної продукції на ринок споживачів, спостерігаються випадки шахрайства.

Висвітлена суть пропозиції щодо громадської ініціативи під назвою «PRO-NUTRISCORE», завданням якої є встановлення спрощеного маркування Nutriscore на продуктах харчування, з метою забезпечення достовірною інформацією споживачів та захисту їх здоров'я. Наведена класифікація харчової цінності продуктів харчування.

Обґрунтовано, що серед декількох систем маркування безпечності харчової продукції найбільш поширеним маркуванням є Nutri-score, алгоритм якого враховує шкідливі та корисні складові продукту.

Визначено перелік основної обов'язкової та додаткової обов'язкової інформації про харчові продукти. Визначені способи надання інформації про харчовий продукт кінцевому споживачеві шляхом зазначення у маркуванні. Наведена запропонована ЄС система спрощеного маркування Nutriscore з метою забезпечення споживачів достовірною інформацією. Наведена класифікація харчових продуктів на категорії на основі системи профілювання поживних речовин, що складена Агентством зі стандартизації продуктів харчування. Показано, що на базі спрощеної системи маркування розроблено алгоритм розрахунку схожий на Nutri-score, який також базується саме на балансі шкідливих та корисних інгредієнтів і працює як мобільний додаток. Доведено перспективність прийняття обов'язкового спрощеного маркування Nutri-score замість рекомендаційної процедури, що має місце на даний час.

Наведені зміни, які пропонується внести до деяких законів України щодо харчових продуктів. Показано значення спрощеної системи маркування харчових продуктів для

глобальних змін у формуванні поведінки споживачів щодо збереження здоров'я. Наукові дослідження показують, що споживачам легше розуміти маркування Nutri-Score порівняно з іншими системами маркування харчової цінності. У статті розглянуті особливості вимог до маркування харчових продуктів в умовах воєнного стану.

Наукова новизна одержаних результатів розкривається у представленій та проаналізованій системі інформування споживачів про небезпечну продукцію, систематизації та аналізі критеріїв визначення дієвості механізму захисту споживачів від небезпечних ризиків під час обрання харчового продукту.

Практична значимість може визначатися у наведенні позитивних чинників визначення переваг запропонованої системи маркування корисних речовин і споживної цінності харчових продуктів.

Ключові слова: харчовий продукт, споживач, маркування, інформація, європейський союз, безпеність, якість.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Попри загрозливі реалії сьогодення, важливим є визначити методи інформування споживачів про безпечність продуктів харчування в умовах дії багатовекторного чинника невизначеності геополітичного, економічного та епідеміологічного характеру.

Як відомо, міжнародно визнаною та однією з найкращих у світі систем безпеки харчових продуктів вважається європейська, за якою безпечні продукти мають вирішальне значення як для здоров'я та продовольчої безпеки, так і для життя, економічного розвитку, торгівлі та міжнародної репутації держави. Випадки харчового шахрайства відмічають й у країнах, в яких налагоджений механізм системи керування і контролю за потраплянням якісної і безпечної продукції на споживчий ринок, відомий як система швидкого повідомлення (RASFF).

Харчова промисловість випустила на ринок стільки продуктів з оманливою, агресивною рекламою, що для споживачів обрати найкращий варіант є проблемою. Тому маркування безпечності є необхідним для швидкого повідомлення споживачів про ступінь корисності/безпечності продуктів. Впровадження якісних систем маркування та класифікації продуктів є необхідним для глобальних змін у формуванні поведінки споживачів та у галузі громадського здоров'я.

Важливим науково-практичним завданням є з'ясувати, що собою являє спрощене маркування, визначити його призначення, яку інформацію несе для споживачів, які вимоги ставляться до нього.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Як свідчить світовий досвід, ефективним механізмом для забезпечення інформування споживачів про виявлені ризики на ринку харчової продукції є RASFF – система швидкого повідомлення про безпечність харчових

продуктів та кормів. Питанням якості, безпеки та маркування харчових продуктів і попередження споживачів про можливу небезпеку присвячені праці таких науковців як Дубініна А.А., Сирохман І.В., Лозова Т.М., Слива Ю.В., Передрій О.І., Пахолюк О.В., Ткаченко А.С., Гавриляк М.Я., Шестопад Г.С., Князь С.В. та інші.

Необхідність подальшої гармонізації інформації про харчові продукти для споживачів у системі маркування продукції, як свідчать статистичні дані звітів Євросоюзу, актуалізують тему статті і вказують на напрями подальших досліджень у цій області. Вимоги до маркування харчових продуктів змінюються, тому своєчасним є розглянути зміни в умовах воєнного часу та проаналізувати їх.

Цілі статті. Науково-практичним завданням, яке є актуальним на сьогодні, є аналіз способів надання інформації про харчовий продукт кінцевому споживачеві шляхом зазначення у маркуванні. Ціллю статті було визначення особливостей спрощеної системи маркування з метою інформування про безпеку харчових продуктів та вимог до нього на законодавчому рівні.

Доцільним є навести запропоновану ЄС систему спрощеного маркування Nutriscore з метою забезпечення споживачів достовірною інформацією та показати поділ харчових продуктів на категорії на основі системи профілювання поживних речовин. Також ставилося завдання показати значення спрощеної системи маркування харчових продуктів для глобальних змін у формуванні поведінки споживачів щодо збереження здоров'я.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження була система спрощеного маркування Nutri-Score, розроблена і запроваджена країнами ЄС, її завдання та переваги для споживачів. Також досліджувалися вимоги до маркування харчових продуктів та зміни до інформації в умовах воєнного стану.

Методи дослідження. Стаття написана із використанням методів системного аналізу статистичних та інформаційних баз даних. Методи аналізу та синтезу інформації, абстрагування та групування застосовували для одержання та інтерпретації результатів роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Як відомо, поняття «безпечний харчовий продукт» визначено у Законі України як харчовий продукт, який не справляє шкідливого впливу на здоров'я людини та є придатним для споживання, а небезпечний харчовий продукт - як харчовий продукт, що є шкідливим для здоров'я та/або непридатним для споживання [1].

Під час встановлення небезпечності харчового продукту поряд із умовами використання враховуються інформація про харчовий продукт, надана

споживачеві, зокрема шляхом зазначення у маркуванні, та інша загальнодоступна споживачеві.

Визначення поняття «маркування» наведено у Законі України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів [2].

Інформація про харчовий продукт має бути точною, достовірною та зрозумілою для споживача та не повинна вводити в оману, зокрема щодо характеристик харчового продукту, складу, кількості, мінімального терміну придатності або дати «вжити до», країни походження або місця походження, способу виробництва; приписування харчовому продукту неприцанних йому властивостей або наслідків споживання. Неправильно маркованим харчовим продуктом вважається харчовий продукт, маркування якого не відповідає вимогам законодавства.

Відповідно до чинного законодавства, в Україні визначено перелік обов'язкової інформації про харчові продукти та додаткової обов'язкової інформації про окремі типи або категорії харчових продуктів. Проте інформація про харчові продукти, що надається у добровільному порядку не повинна вводити споживачів в оману; бути незрозумілою чи заплутаною для споживача.

Сучасні інтегровані системи виробництва та дистрибуції продукції, нажаль, й досі призводять до того, що значна кількість людей в рамках широкого географічного розповсюдження за короткий період часу може спожити потенційно небезпечні або заражені харчові продукти.

Найбільш вдало система офіційного контролю за безпекою харчової продукції впроваджена в ЄС, Сполучених Штатах Америки та Японії [3].

Ключовим інструментом для забезпечення потоку інформації для швидкого реагування на виявлення ризиків для здоров'я населення в харчовому ланцюгу є RASFF – система швидкого оповіщення про харчові продукти і корми [4].

Створена у 1979 році Європейською комісією база даних RASFF дозволяє ефективно обмінюватися інформацією між своїми членами і надає цілодобові послуги, гарантуючи, що повідомлення негайно надсилаються, отримуються та на них швидко та ефективно реагують. База даних RASFF забезпечує максимальну прозорість інформації для споживачів у всьому світі. Дані річного звіту про систему RASFF свідчать про найбільшу кількість відкликаних харчових продуктів внаслідок невідповідності маркування вимогам законодавства ЄС.

Вимоги до маркування чи етикетування містить технічний регламент затверджений рішенням Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, спільними або окремими рішеннями європейських законодавчих органів -

Європейської Комісії, Європейської Ради, Європейського Парламенту.

Рішенням комісії ЄС зареєстровано пропозицію щодо громадської ініціативи під назвою «Pro- Nutriscore», завданням якої є встановлення спрощеного маркування Nutriscore на продуктах харчування, з метою забезпечення достовірною інформацією споживачів та захисту їх здоров'я [5].

Метою запропонованої громадянської ініціативи є:

- полегшення сприйняття та розуміння маркування поживних речовин, із однозначним швидким освідомленням поживної цінності харчового продукту;

- вжиття заходів з питань охорони здоров'я, мотивація фахівців вдосконалювати склад своєї продукції;

- гармонізація інформації про харчові продукти на європейському рівні шляхом встановлення єдиної офіційної системи маркування, яка дозволить європейським споживачам швидко орієнтуватися серед безлічі існуючих логотипів.

Впровадження якісних систем маркування та класифікації продуктів є необхідним для глобальних змін у формуванні поведінки споживачів та у галузі громадського здоров'я. Вибір продуктів здорового харчування може бути однією з ключових стратегій запобігання смертності від хвороб, пов'язаних із вживанням шкідливих продуктів харчування. Застосування спеціальної етикетки на пакуванні харчового продукту є одним із варіантів розв'язання цього питання. Таке етикетування сприятиме споживачам у свідомому виборі на користь доброякісних продуктів та разом з тим стимулюватиме виробників харчової продукції підвищувати її якість, формуючи таким чином здорове харчове середовище у популяції.

Існує декілька систем маркування безпечності харчової продукції. Найбільш поширені маркування - це Nutri-score - шкала, що складається з п'яти літер: А, В, С, D та Е, де А - це продукти з найвищою поживною цінністю, а літера Е вказує на найнижчу поживну цінність продукту. Поживна цінність - це усі основні природні компоненти харчового продукту, включаючи вуглеводи, білки, жири, вітаміни, мінерали та солі. Вимоги до поживної цінності визначені у Наказі МОЗ України від 15.05.2020 № 1145 [8].

Ці вимоги застосовуються до тверджень про поживну цінність та тверджень про користь для здоров'я, що використовується у маркуванні, представленні або рекламі, призначених для кінцевого споживача харчових продуктів, які виробляються в Україні, перебувають в обігу, ввозяться або пересилаються на митну територію України. Відповідно до цього наказу, твердження про поживну цінність вказує, що харчовий продукт має певні поживні властивості через його енергетичну цінність (калорійність) та/або

поживні речовини або інші речовини, які він містить

Наказом визначено перелік дозволених до використання в маркуванні та рекламі щодо харчових продуктів тверджень про користь для здоров'я, крім тверджень про зниження ризику захворювань та тверджень, які стосуються розвитку і здоров'я дітей (табл. 1).

Таблиця 1. Приклад подання інформації у вигляді твердження для споживачів про знижений ризик захворювання внаслідок вживання деяких харчових продуктів

№ з/п	Поживна речовина	Твердження	Умови використання твердження
1	Жувальна гумка без цукру	Жувальна гумка без цукру допомагає нейтралізувати зубний наліт. Зубний наліт є чинником ризику розвитку карієсу зубів.	Надання споживачеві інформації про досягнення сприятливого ефекту при жуванні 2 - 3 г жувальної гумки без цукру впродовж 20 хвилин принаймні тричі на добу після вживання харчових продуктів
2	Кальцій	Кальцій допомагає зменшити втрату мінералів в кістках у жінок в постменопаузі. Низька мінеральна щільність кісток є фактором ризику виникнення остеопоротичних переломів кісток.	може бути використане лише для харчових продуктів, що забезпечують надходження щонайменше 400 мг кальцію на кількісно визначену порцію. Споживачеві надається інформація про те, що це призначене спеціально для жінок старших за 50 років, і сприятливий ефект досягається при щоденному споживанні не менше 1200 мг кальцію з усіх джерел.

Дуже важливим є узгодженість твердження у маркуванні із адекватністю сприйняття інформації споживачем. Тобто, наприклад твердження, що харчовий продукт не містить цукру та інше твердження, що ймовірно матиме таке ж значення для споживача, може бути зазначено лише у випадку, якщо харчовий продукт містить не більше, ніж 0,5 г цукру на 100 г або 100 мл.

Алгоритм Nutri-score враховує шкідливі та корисні складові продукту: додає бали за наявність клітковини, білку, фруктів, овочів та горіхів; бали віднімаються через надмірну кількість калорій, сіль, насичені жири та цукор. Кольорова сторона маркування (від зеленого до червоного) у поєднанні з літерами (від А до Е) робить його простим та інтуїтивно зрозумілим для всіх інструментом.

Отже, системою маркування Nutri-Score передбачено п'ять кольорів для позначення харчових продуктів за п'ятьма категоріями харчової якості (А, В, С, D, Е). Nutri-Score класифікує харчові продукти від категорії А, що означає найвищу якість продуктів, до категорії Е). А (темно-зелений колір) - відмінна

харчова якість. В (зелений) - хороша харчова якість; С (жовтий) – прийнятна харчова якість; D (помаранчевий) - низька харчова якість; Е (червоний) - дуже низька харчова якість. Ця класифікація складена за допомогою системи профілювання поживних речовин Агентством щодо стандартизації продуктів харчування (Food Standards Agency - FSA-m-NPS) та її адаптованої версії FSA-NPS. Визначально ця система розроблялася у Великобританії Британською агенцією харчових стандартів (British Food Standards Agency) з метою запобігання широкому спектру хвороб, пов'язаних із поганим харчуванням. В основі класифікації було присвоєння оцінки харчовим продуктам або напоям на 100 г вмісту енергії, насичених жирних кислот, цукру, натрію, харчових волокон, білка, а також фруктів, овочів, бобових та горіхів [9].

На офіційному рівні система маркування Nutri-Score була затверджена у Франції у 2017 році після визначення низки досліджень, що засвідчили потенційні переваги під час її застосування для здоров'я громадян. Використання «Nutri-Score» не є обов'язковим і вимагає реєстрації у Національному агентстві охорони громадського здоров'я Франції, адже воно встановлює стандарт використання логотипу Nutri-Score. Після реєстрації компанії мають два роки, щоб позначити всі продукти маркуванням. Після цього Nutri-Score була затверджена у Бельгії, Іспанії (2018 рік), Німеччині, Нідерландах, Швейцарії та Люксембурзі. Проте в цих країнах таке маркування носить рекомендаційний характер. Важливість і потенційну ефективність системи маркування Nutri-Score щодо здоров'я споживачів була визначена різними міжнародними та європейськими медичними спільнотами. У всіх державах-членах Європейського Союзу «Nutri-Score», тобто слово та зображення захищено як торгова марка ЄС.

Дослідження 2017 року, проведене Centre de recherche pour l'étude et l'observation des conditions de vie (Дослідницький центр вивчення та спостереження за умовами життя Франції), показало, що більшість респондентів знайшли оцінку Nutri-Score легкою для розуміння. У Німеччині в опитуванні, проведеному в 2020 році, Nutri-Score підтримали 89 осіб %.

Частково ефективність системи Nutri-Score підтверджується результатами вивчення зв'язку між нутритивним профілем харчових продуктів, що оцінюється за допомогою спеціальної оцінки та результатами на здоров'я населення. Такі дослідження, проведені у середовищі французьких пацієнтів SU.VI.MAX та NutriNet-Santé, показали, що в середньому споживання більшої кількості харчових продуктів із нижчими показниками FSA-m-NPS пов'язане з більш сприятливим впливом на масу тіла, перебіг бронхіальної астми, метаболічний синдром, серцево-судинні захворювання та рак. Подібні

результати отримані і серед європейської вибірки пацієнтів у популяційному вибірковому дослідженні European Prospective Investigation into Cancer and Nutrition (EPIC). Метою цього дослідження була оцінка зв'язку між показниками FSAm-NPS харчових продуктів та смертністю у великій групі пацієнтів [10].

Не зважаючи на той факт, що зараз понад 180 виробників прийняли Nutri-Score, це не єдине існуюче маркування, яке змінює узгодженість повідомлення.

Yuka - французький стартап, який запустив мобільний додаток для перевірки поживної цінності продуктів шляхом сканування штрихкоду. Алгоритм розрахунку схожий на Nutri-score і базується саме на балансі шкідливих та корисних інгредієнтів.

Юка сканує не тільки харчові продукти, але й косметичні вироби, щоб розшифрувати їх склад та оцінити їх вплив на здоров'я, тим самим покращуючи спосіб споживання. В системі маркування використовується дуже простий колірний код, який вказує на вплив кожного продукту на здоров'я споживача: відмінно: темно-зелений; добре: світло-зелений; задовільно: помаранчевий; погано: червоний.

Юка використовує 3 критерії для оцінювання продуктів: харчова якість, наявність добавок та екологічний характер продукту. Кожному інгредієнту присвоюється рівень ризику на основі наявних наукових знань, а також для продуктів, які мають негативний рейтинг, Юка рекомендує більш здорові аналогічні продукти, незалежно від торгових марок.

Siga - система, яка принципово відрізняється від Nutri-score та Yuka, тому що визначає споживну цінність харчового продукту не за складовими, а за ступенем його оброблення: чим більше продукт обробляється, тим меншу поживну цінність він становить; наприклад, яблуко корисніше за сік та варення. Система Siga дуже подібна до створеної у Бразилії системи Nova, яка також класифікує продукти за ступенем та особливістю обробки і яка довела дуже високу ефективність.

На період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» були прийняті деякі зміни щодо вимог для маркування харчових продуктів [11]. Так, внаслідок вимушених змін рецептури, які пов'язані з відсутністю або недостатністю відповідної сировини існують особливості маркування харчових продуктів, що виявляється у поділі інформації на дві частини: обов'язкової і опціональної. Обов'язкова інформація про харчовий продукт повинна зазначатися на маркуванні згідно із вимогами Постанови КМУ №186, а опціональна інформація може містити дані, які відрізняються від фактичних параметричних

значень харчового продукту [2, 12]. Обов'язкова інформація про харчовий продукт, що зазначається на його маркуванні відповідно до статті 6 Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» може відрізнятися від фактичних параметричних значень цього продукту. При цьому споживача необхідно у будь-який можливий спосіб поінформувати про наявність небезпечних речовин у харчовому продукті.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналітичним шляхом доведено, що провадження якісних та спрощених систем маркування харчових продуктів є необхідним для глобальних змін у формуванні поведінки споживачів та у галузі громадського здоров'я. Необхідним є гармонізація інформації про харчові продукти на європейському рівні шляхом встановлення єдиної офіційної системи маркування, яка дозволить європейським споживачам швидко орієнтуватися серед безлічі існуючих логотипів. Також вважаємо за доцільне офіційне прийняття обов'язковості нанесення спрощеного маркування для споживачів. Виходячи з цього, вважаємо актуальним продовжувати у цьому напрямі подальші наукові дослідження. Зазначене вище доводить актуальність подальших досліджень в цій галузі.

Список використаних джерел

1. Закон України : Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів. від 23 грудня 1997 р. № 771/97-ВР [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 11.11.2022).
2. Закон України : Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів (стат. 1, п. 11). від 6.12.2018 р. № 2639-VIII. [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19#Text> (дата звернення 11.11.2022).
3. Василенко Г., Дорофеева О. (сост.) Посібник для малих та середніх підприємств м'ясопереробної галузі з підготовки та впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів на основі концепції НААСР. К.: Інститут безпечності та якості харчових продуктів, 2011. 236 с.
4. RASFF Annual Report 2020 40 с. [Електронний ресурс]. – URL: https://ec.europa.eu/food/safety/rasff-food-and-feed-safety-alerts_en(дата звернення 11.11.2022).
5. Рішення Комісії (ЄС) 2019/718 від 30 квітня 2019 р. [Електронний ресурс]. – URL: <https://ua.koshachek.com/articles/gromadjanska-iniciativa-pronutriscore-nt.html> (дата звернення 11.11.2022).
6. Наказ Міністерства економічного розвитку України № 679 від 01.04.2021 р. «Про затвердження Порядку і спеціальних вимог до маркування харчових продуктів, а також Переліку харчових продуктів, для яких обов'язковим є зазначення країни походження або місця походження» [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0382-21#Text> (дата звернення 11.11.2022).
7. Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя

тварин» (стат. 65) [Електронний ресурс]. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text> (дата звернення 11.11.2022).

8. Наказ МОЗ України : Про затвердження Вимог до тверджень про поживну цінність харчових продуктів та тверджень про користь для здоров'я харчових продуктів від 15.05.2020 р. № 1145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-20#Text> (дата звернення 10.11.2022).

9. Як вибрати корисні продукти? Системи маркування безпечності харчових продуктів в ЄС: переваги і недоліки. [Електронний ресурс]. – URL: <https://organicinfo.ua/news/yak-vybyraty-korysni-produkty-systemy-markuvannia-bezpechnosti-kharchovykh-produktiv-v-yes-perevahy-ta-nedoliky> (дата звернення 10.11.2022).

10. А.Р. Хиць Харчова якість продуктів та ризик смертності : вчені визначили найбільш безпечні продукти харчування. *Український медичний часопис*. 2020. № 6 (146) - XI/XII. URL: <https://www.umj.com.ua/article/190370/harchova-yakist-produktiv-ta-rizik-smertnosti-vcheni-viznachili-najbilsh-bezpechni-produkti-harchuvannya> (дата звернення 17.11.2022).

11. Указ Президента України : Про введення воєнного стану в Україні від 24 лютого 2022 р. № 64 [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 11.11.2022).

12. Постанова КМУ від 03.03.2022 р. № 186 : Деякі питання маркування харчових продуктів в умовах воєнного стану» [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/186-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 19.11.2022).

Reference

1. Law of Ukraine: On basic principles and requirements for the safety and quality of food products. dated December 23, 1997 No. 771/97-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text> (access date 11.11.2022).

2. Law of Ukraine: On information for consumers regarding food products (Article 1, Clause 11). dated 6.12.2018 No. 2639-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19#Text> (access date 11.11.2022).

3. Vasylenko G., Dorofeeva O. (co-authors) Guide for small and medium-sized enterprises of the meat processing industry on the preparation and implementation of a food safety management system based on the NAACP concept. K.: Institute of Food Safety and Quality, 2011. 236 p.

4. RASFF Annual Report 2020 40 p. URL: https://ec.europa.eu/food/safety/rasff-food-and-feed-safety-alerts_en (access date 11.11.2022).

5. Decision of the Commission (EU) 2019/718 of April 30, 2019. URL: <https://ua.koshachek.com/articles/gromadjanska-iniciativa-pronutriscore-nt.html> (access date 11.11.2022).

6. Order of the Ministry of Economic Development of Ukraine No. 679 dated April 1, 2021 "On approval of the Procedure and special requirements for labeling food products, as well as the List of food products for which it is mandatory to indicate the country of origin or place of origin". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0382-21#Text> (access date 11.11.2022).

7. Law of Ukraine "On state control over compliance with legislation on food products, feed, by-products of animal origin, animal health and welfare" (Article 65). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text> (date of application 11.11.2022).

8. Order of the Ministry of Health of Ukraine: On approval of the Requirements for claims about the nutritional value of food products and claims about the health benefits of food products dated May 15, 2020 No. 1145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-20#Text> (access date 11/10/2022).

9. How to choose useful products? Food safety labeling systems in the EU: advantages and disadvantages. URL: <https://organicinfo.ua/news/yak-vybyraty-korysni-produkty-systemy-markuvannia-bezpechnosti-kharchovykh-produktiv-v-yes-perevahy-ta-nedoliky> (access date 11/10/2022).

10. Khits A.R. Nutritional quality of products and the risk of mortality: scientists have identified the safest food products. *Ukrainian medical journal*. 2020. No. 6 (146) - XI/XII. URL: <https://www.umj.com.ua/article/190370/harchova-yakist-produktiv-ta-rizik-smertnosti-vcheni-viznachili-najbilsh-bezpechni-produkti-harchuvannya> (access date 11/17/2022).

11. Decree of the President of Ukraine : On the introduction of martial law in Ukraine dated February 24, 2022 No. 64. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (date of application 11.11.2022).

12. Resolution of the CMU dated 03.03.2022 No. 186: Some issues of labeling food products under martial law". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/186-2022-%D0%BF#Text> (date of application 11/19/2022).

Purpose. *The purpose of the research was to define and analyze a simplified mechanism for reliably informing consumers about the composition of food products in order to protect their health and facilitate the perception and understanding of nutrition labeling, with unambiguous and quick awareness of the nutritional value of a food product.*

Methodology. *During theoretical research, methods based on systematic analysis of statistical databases were used. The results of the research were obtained by applying the methods of analysis and synthesis of information, abstraction and grouping.*

Results. *The article shows the essence of the activity of the database of the Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF), which was created by the European Commission with the aim of informing consumers, business operators and authorities in all countries of the world as transparently as possible. It is argued that safe foods are critical to health and food security, as well as to the livelihoods, economic development, trade and international reputation of each country. However, it has been determined that even in countries in which the systems of regulation and control over the entry of high-quality and safe products into the consumer market work effectively, cases of fraud are observed. The essence of the proposal regarding the public initiative called "PRO-NUTRISCORE", the task of which is to establish a simplified Nutriscore labeling on food products, in order to provide consumers with reliable information and protect their health, is highlighted. The classification of the nutritional value of food products is given.*

The list of basic mandatory and additional mandatory information on food products is defined. Methods of providing information about the food product to the final consumer by indicating in the labeling are defined. The simplified Nutriscore labeling system proposed by the EU is presented in order to provide consumers with reliable information. The classification of food products into categories based on the nutrient profiling system developed by the Food Standards Agency is given. It is shown that a calculation algorithm similar to Nutri-score has been developed on the basis of a simplified labeling system, which is also based on the balance of harmful and useful ingredients and works as a mobile application. The perspective of adopting the mandatory simplified Nutri-score labeling instead of the current recommendation procedure has been proven.

The scientific novelty *of the obtained results is revealed in the presented and analyzed system of informing consumers about dangerous products, systematization and analysis of criteria for determining the effectiveness of the mechanism for protecting consumers from dangerous risks when choosing a food product. The practical significance can be determined by citing the positive factors of determining the advantages of the proposed labeling system of useful substances and the consumption value of food products.*

Key words: *food product, consumer, labeling, information, European Union, safety, quality.*

*Стаття рекомендована до друку кандидатом технічних наук, доцентом,
завідувачкою кафедри товарознавства*

та експертизи в митній справі ЛНТУ Пахолюк О.В.

Стаття надійшла в редакцію 13.12.2022 р